

AJORNARTORSIORNISSANUT PIAREERSIMANEQ

PIAREERSARIT – ILINNUK EQQARSAATIGALUTIT AAMMALU ATAATSIMOOQATIT
EQQARSAATIGALUGIT

UPALUNGAARSIMANERMI ILAAVUTIT

Danmarki nunaavoq tunngaviumik toqqissisimanartoq isumannaatsorlu. Nunarsuarmi inuiaqatigiinni ineriartornerpaani digitalinngorsagaanerpaanilu, inerisarluarneqarsimasunik ataqatigiinnillu attaveqaasersuuteqartuni inuuvugut, tamatuma kingunerisaanik ulluinnarni pisariaqartitatsinnik nalinginnaasunik, soorlu sarfamik, imermik, kiassarnermik, attaveqaqatigiinnermik inuussutissanillu aalajaatsumik atugassaqarluta.

Kisianni inuiaqatigiit nutaaliaasut aamma sunnertiapput.

Minnerunngitsumik ajornartorsiornerit pilerneranni tamanna atuuttarpoq. Suliassaqarfimmi ataatsimi sivikinnerusumik siviuserusumilluunniit qamittoorneq, suliassaqarfiit allat akimorlugit annertuunik sunnuteqarsinnaavoq. Tassani assersuutigalugu pineqarput sivikinnerusumik siviuserusumilluunniit sarfamik, imermik aammalu pisariaqartitanik nalinginnaasunik pisiniarnissamik periarfissaqarneq

Ajornartorsiornermut pissutaasut suusinnaanerat apeqqutaatinnagu, illit nammineerlutit, inoqutivit inuiaqatigiillu ajornartorsiornermik aniguilluarsinnaanissarsi qulakkeerniarlugu iliuseqarlutit inissisimasinnaavutit.

ULLUT UNNUALLU PINGASUT

Oqartussat inassutigaat, ajornartorsiorneq equissagaluarpat, illit inoqutitillu ulluni unnuanilu pingasuni ingerlalluarsinnaassasusi.

Sillimareersimaguit aammalu ilinnut qanigisarnullu isumagissinnaaguit, oqartussat pisariaqartitsinerpaanut nukissatik atorsinnaassavaat aammalu pisut nalinginnaasunngortinnissaat sulissutigisinnaassallugu. Amerlanerit nammineersinnaappata aammalu ajornartorsiornerup nalaani kinguninngualu allanut eqqaminniittunut ikuussinnaallutik, inuiaqatigiittut nukittunerusussaavugut.

Illit nammineersinnaanissanut siunnersuutit pisariittut iluaqutigissavatit. Siunnersuutit danskit oqartussaasui arlalippassuit suleqatigalugit suliarineqarput. Ajornartoornermik pisoqarnissaa qanoq piareersarfigineqarsinnaanersoq, ataatsimoorluni nalilersuinerlutit taakkua takussutissaapput.

Immaqa siunnersuutit suliagarnermi atornissaat pisariaqartissanngilat. Kisianni sillimareerluni pitsaasuvoq. Pisinnaasarnik iliorit, aammalu ilaqquttatit, sanilitit ikinngutitillu ikiorlugit. Qujanartumik tamanna Danmarkimi pikkoriffigaarput. Neriutigaara siunissami ajornartoornermik pisoqarnissaanut piareersimalluarnerulernissatsinnut siunnersuutit iluaqutaassasut.

Laila Reenberg
Pisortaq, Upalungaarsimanermit aqutsisoqarfik

AJORNARTOORNERIT ANIGORLUAKKIT

Pisorpassuit ajornartorsiortitsilersinnaapput. annertoorujussuarmik silarluttarnera akulikilliarporpoq sakkortusiartorlunilu, tamannalu nuna tamakkerlugu imaluunniit nunap ilaani sunniisinnaavoq. Pisunit inuit pilersitaannit sooratitsinerit, soorlu qarasaasiatigut saassussineq aammalu aserorterineq, Europami sillimaniarnermut politikikkut pisut ajornerulersut malitsigisaannik ilungersunartuupput. Kiisalu inuiaqatigiinnut atitunerusumik sunniisunik ajutoornernik, teknikkikkut ajornartorsiuteqalernernik allanilluunniit pisunik pisoqalersinnaavoq.

Inuinnartut ajornartoornerup toqqaannarnerusumik sunniutigisinnaasaa tassaasinnaavoq pilersuinerup unittoornera. Takorlooruk ikkuffiit sarfaqanngitsut imaluunniit qorlorfimmi imeqanngitsoq. Nillataartitsivik kissarsuullu atorsinnaanngitsut. Immaqa piffissami aalajangersimasumi pisiniarsinnaanngilatit, sianersinnaanngilatit imaluunniit internet-imi attaveqarsinnaanngilatit

Ajornartorsiornermik pisoqalernerani siunnersuutit paasiuminartut malikkukkit, nammineeurlutit ingerlalluarsinnaassaait. Inassutigineqarpoq illit inoqutitillu ullut unnuallu pingasut nammineeurluarsinnaassasusi. Tamatumani pisut nalinginnaasunngornissaasa sulissutiginnissaanut oqartussat piffissaqartinneqassapput aammalu pisariaqartitsinerpaanut ikiuussinnaassallutik.

IMEQ IMERNEQARSINNAASOQ

ULLOQ UNNUARLU INUMMUT ATAATSIMUT 3 LITERIT

Imigassamik immaqalu nerisassiornissamat ulloq unnuarlu inummut ataatsimut 3 literi naatsorsuutigissavat. Ulluni unnuanilu pingasuni imermik sillimmateqassaguit, tassa inuk ataaseq 9 literinik imissaqartussaavoq. Inoqutigiinniittut tamarmik imissaqarnissaat isumagissavat – aamma uumasuuteqaruit

Fødevarestyrelsen-ip aamma Miljøstyrelsen-ip nittartagaanni paasissutissat annertunerusut takusinnaavatit.

IMATUT IMEQ SIVISUNERUSUMIK UNINNGASUUTIGISSAVAT

Imermik imerneqarsinnaasumik puuiaasamiittumik pisissaait, nillertumi taartumilu inissimatissavat aammalu puuiaasami ulloq ajortissinnaaffissaa allassimasoq tikillugu. Ingerlaavartumik taarsertassavat..

Imeq imigassaq kuutsitsisarfirmmeersoq sapinngisamik nutaajussaaq, kisianni imeq nillataartumiitikkaanni taartumiitikkaannilu qaammatini arlalinni puuiaasani/puussani matoqqasuniitinneqarsinnaavoq.

Imermut imerneqarsinnaasumut puussat inuussutissanut akuerisaasut kisiisa atussavatit, aammalu atunnginneranni tunisassiortup ilitsersuutaa malillugu errortassavatit.

Akuttunngitsumik imeq puuaniittoq taarsertariaqartassavat. Assersuutigalugu naasunik imerterineranut atorsinnaavat, puua errorlugu immeqqillugulu.

NERISASSAT

ULLUNUT UNNUANULLU PINGASUNUT NERISASSAT

Inoqutigiit ullunut unnuanullu pingasunut nerisassaqaarnissaat isumagissavat. Nerisassat nillartaartitsivimmiinnatik qerititsivimmiinnatillu sivilunerusumik ajortittussaangitsuussapput. Nerisassat kissarsuummi nerisassiarineqartariaqangitsut toqqarukkit pitsaassaaq (ass. asiunaveersakkat, knækbrød). Nerisassat illit inoqutivillu ulluinnarni atortagaat mamarisaallu toqqassavatit.

ASERUJUISSUSEQ AAMMA PIAREERSAANEQ

ASERUJUISSUSEQ

Ataatsikkut annertoorsuarnik pisiniartariaqangilatit. Ulluinnarni nioqutissanik pisiniartussaareeruit, immikkut sivilusumik aserujuissusilinnik pisinialaartarsinnaavutit. Ingerlaavartumik peqqumaatavit atornissaat aammalu immeqqittarnissaat isumagiuk, taamaalillutik nioqutissat pisoqalivallaartassanatik. Nerisassat panertumi, taartumi nillartaartumilu inissisimatittakkit.

PIAREERSAANEQ

Nerisassaateqaruit piareersaqaartariaqartunik (ass suaasat, pastat), imermik qalatitsinissamat periarfissaqaarnissat isumagissavat – aamma sarfaqangitsumi imaluunniit illoqarfimmi gasseqangitsumi. Tamanna assersuutigalugu siatsivimmi grill-imi imaluunniit silami igaffineqartartumi. Siatsivik grill assigisaallu illup iluani imaluunniit inimi matoqqalluinnartumi matoqqavinngitsumilu atunngisaannakkit. Pujumik aamma/imaluunniit kulilte-mik toqunartoqalersinnaanera aarlerinaateqarpoq.

Uninngasuuteqaarnissamat, eqqiluisaarnissamat il.il. siunnersuutit annertunerusut Fødevarestyrelsen-ip nittartagaani atuarsinnaavatit.

NAKORSAATIT, EQQILUISAARNEQ ALLALLU PISARIAQARTITAT

NAKORSAATIT AAMMA IKIUEQQAARNEQ

Minnerpaamik ullunut unnuanullu pingasunut nakorsaait pisariaqartut aammalu ikiueqqaarnissamat karsip piginissai isumagissavat. Ikiueqqaarnissamat karsi assersuutigalugu nipittartunik, nimissanik (mattutissat, mattutissat tasissinnaasut aamma mattutissanik il.il.) aammalu ikinik salinissamat tunillannartuiaatinut atortussanik imaqarsinnaavoq. Atomip nukinganik ajutoortoqarluni pisoqartillugu illup iluaniinnissaq siunnersuutini pingaarnersaavoq. Inassutigineqarpoq inunnt 40-t inorlugit ukiulinnut kiisalu naartusunut milutsitsisunullu iisartakkanik jodinik sillimmateqaarnissaq. Annertunerusut Sundhedsstyrelsen-ip nittartagaani atuakkit. Atomip nukinganik ajutoortoqarluni pisoqartillugu, oqartussat inassuteqaataat malissavatit.

EQQILUISAARNEQ

Eqqiluisaarnermut atortunik peqaarnissaq isumagissavat, soorlu assersuutigalugu equutissiat, assannut tunillannartuiaait, serviatsit masattut, nalequttat aamma tampon-it.

KIASSARNEQ

Kiassaat qamippat aammalu sila nillerluni, inoqutigiinniittut tippit, qipiit, atisat oqortut il.il. atorsinnaavatit. Piffissami sivilunerusuni nillerpat, inoqutigiit inimi ataatsimi pingaarnertut isersimallutik kialaarsinnaapput. Naneruutit imaluunniit kiassaatit allat atorukkit, taakkua

atortunit ikuallajasunit, soorlu saagunit tippinillu ungasissumiitillugit manngersumik toqqaveqartinneqassapput.

PISARIAQARTITAT ALLAT

Ajornartoorluni pisut amerlanersaanni oqarasuaat angallattagaq sakkussatut pingaaruteqarpoq. Assersuutigalugu ilaqquttatit attaveqarfigisinnaavatit aammalu pisoq pillugu paasissutissat takusinnaallugit. Powerbank/batteriit pigigukkit, najukkami sarfaarulluni pisoqartillugu oqarasuaat angallattagaq sarfalersorsinnaassavat. Annertunerusumik imaluunniit sivisunerusumik sarfaqanngippat, oqarasuaatinut attaviit aamma internet sunnerneqarsinnaapput imaluunniit attaveerussinnaallutik.

INISSISIMANERIT IMMICKULLU PISARIAQARTITATIT EQQARSAATIGIKKIT

IMMIKKUT PISARIAQARTITSINERIT

Meeraaqqanik, utoqqarnik imaluunniit napparsimasunik immikkut pisariaqartitsisunik illoqateqarpit, assersuutigalugu meeraaqqat immussaannik, nangernik imaluunniit paaqqutarinninnermi atortunik? Taamaappat angerlarsimaffimmi saniatigut sillimmateqarnissaq isumassarsiatsialaasinnaavoq. Aamma imaassinnaavoq uumasuuteqartutit, ilaatigut nerisassanik imermillu pisariaqartitsisunik.

ILLIT EQQARNIITTUT

Sumi najugaqarnerusutit apeqqutaalluni annertunerusumik annikinnerusumilluunniit ajornartorsionerusinnaavutit. Assersuutigalugu sinerissamut qanittumi imaluunniit sumiiffimmi appasissumiittumi najugaqaruit, qarsutsinermik eqqugaasinnaavutit. Assersuutigalugu puunik sioqqanik imalinnik sumi pissarsisinnaanerlutit misissornissaa isumassarsiatsialaassaaq.

ASSARTUUSSINEQ

Angallannermi aqqutissat pinngitsoorsinnaanngisatit paasisimaarilikkit allatullu periarfissaqarnerusooq eqqarsaatigiuk. Rejseplanen aamma Vejdirektoratet-mi angallannermut paasissutissiisernerit aqqutigalugit attaveqaqatigiittarneq eqqumaffigiuk. Avingarusimasumi najugaqaruit aamma/imaluunniit angallannikkut ikiorneqarnissaq pisariaqartillugu, pisariaqalissagaluarpat ikiuussinnaasut sanilitit, ilaqquttatit ikinngutitillu ikiuussinnaasut isumaqatigiissuteqarfigikkit.

SANILIT, IKINNGUTIT AAMMA ILAQUTTAT

Najugaqarfippit eqqaaniittut inuit imaluunniit peqatigisartakkatit ikiorneqarnissamik pisariaqartitsinersut eqqumaffigissavat. Oqarasuaatit normui pingaarutillit, assersuutigalugu nillartaartitsivimmi nivinngarsimasinnaasatit, pappialamut allannissai eqqarsaatigiuk.

KALERRISAARINEQ AAMMA KALERRISAARINEQ

KALERRISAARINEQ

Pisuni tassanngaannartuni oqartussat kalerrisaarutinik nilliatitsillutik, NILLIATITSISSUMMIK aamma upalungaarsimanissamut nalunaaruteqarlutik, mianersoqqusisinnaapput. Kalerrisaarummik nilliatitsineq tusarukku, illup iluanukassaait aammalu DR imaluunniit TV 2 aqqutigalugit oqartussanit paasissutissiinerit takusassallugit. Periaatsit allat qamittoorsimassappata, DR raatiukkut oqartussaniit upalungaarsimanissamik nalunaarut

aallakaatinneqassaaq. Paasissutissiinernut aqqutissat allat atorsinnaajunnaarpata, FM-radio, batteriilik/assammik amoortagaq/seqernup qinngornerinit ingerlasoq, atorlugu nutaarsiassat tusarnaarsinnaavatit. Amerlasuut biiliminni FM-radio-qarput.

KALERRISAARINEQ

Ambulance-nik, politiinik imaluunniit qatserisartunik pisariaqartitsiguit 1-1-2 sianerfigissavat. Tassangaannartumik ajornartoorluni pisoqartillugu aatsaat 1-1-2 sianerfigissavat. Taamaangippat inuunermut pingaaruteqartunik sianertoqarnissaanut oqarasuaatip aqputaa mattussinnaavat. 1-1-2 ajoquteqarpat, oqartussat allatut attaveqarnissamut paasissutissanik nalunaaruteqassapput

SIAMMARTERILINNGINNARNI EQQARSAQQAARIT

Oqartussat inuit attaveqatigiittarfiisigut nittartakkatigullu malinnaaffigikkitt. Ajornartoornerup nalaani paasissutissanik uppersarneqareersunik siammarteriguit aammalu tusatsiakkanik aammalu paasissutissanik eqqunngitsunik imaluunniit paasissutissanik paatsoortitsisussanik siammarterinnginnissaq eqqumaffigigukku, tamanna annertuumik iluaqutaassaaq. Taamaattumik attaveqarfigisartagarnut paasissutissanik siammarterilinnginnarni, tusarfik tutsuiginartuunersoq tamatigut misissoqqeqqaartassavat

SIUNNERSUUTIT PILLUGIT

SOOQ AJORNARTOORLUNI PISOQARTILLUGU NAMMINEERSINNAASUSSAASSAAGUT?

Ulluni unnuanilu pingasuni nammineersinnaaguit, oqartussat ajornartorsiornerpaanut ikiunnissaq aammalu pisut nalinginnaasunngortinnissaat ukkatarisinnaassavaat. Piareersareersimaguit, illit ilaquuttatillu aamma ajornartoorluni pisoqarnerani inissisimalluarnerusussaavusi. Piumassuseqaruit periarfissaqarlutillu – piffissaqarlutit, inissaqartitsillutit, nukissaqarlutit – siviuserusumut annikinnerusunik peqqumaasersornissaq akornutissaqanngilaq – pingaartumik assersuutigalugu nunami sumiiffinni ajornartorsiorfiusuni najugaqaruit imaluunniit assersuutigalugu nakorsaatinik inuunermut pingaarutilinnik immikkut pisariaqartitsiguit.

SOOQ ULLUT UNNUALLU PINGASUT?

Ajornartoornermik pisoqartillugu ulluni unnuanilu pingasuni nammineersinnaanissap inassutigineqarnera aammalu siunnersuutit ataasiakkaat, oqartussat arlallit suleqatigalugit Upalungaarsimanermut aqutsisoqarfimmi suliarineqarput. Ilaatigut Nunami namminermi aarlerinaataasut aammalu oqartussat allat sooranartut, isumannaallisaaneq sunnertianerlu pillugit naliliineri kiisalu pisinnaasut, taakkua siviussusissaat sunniutigisinnaasaallu piviusorsioortut attuumassutilillu suliaqartunit misissornerqarnerat tunngavigalugit naliliineq tassani pineqarpoq.

ILLIT INISSISIMANERIT

Kikkut tamarmik piareersarnissamut assigiimmik periarfissaqartanngillat – ilaannikkullu ilaquuttat, ikinngutit imaluunniit sanilit peqatigalugit piareersarnissaq ajunnginnerusarpoq. Imaassinnaavoq killilimmik inissalimmi najugaqartutit, aningaasaqarnerit annikilluni imaluunniit assersuutigalugu pitsorluttuullutit. Pisinnaasarnik, aammalu illit inissisimanerni inoquternilu ajunnginnerpaasussamik iliorit. Piareersarnerit ila piareersannginnermit pitsaaneruserput.

SIUNNERSUUTIT ILITSERSUUTAAPPUT MALINNEQARSINNAASUT

Siunnersuutit ilitsersuutaapput malinneqarsinnaasut aammalu inoqutigiit ataasiakkaat pisariaqartitsinerinut atugaannullu naleqqussarneqarsinnaallutik.

EQQAAMASASSAT ALLASSIMAFFIAT

MATUMA KINGULIANI TAKUSINNAAVAT EQQAAMASASSAT ALLASSIMAFFIAT ISUMASSARSIORFIGISINNAASAT. EQQAAMASASSAT ALLASSIMAFFIANIIPPUT SIUNNERSUUTIT, PISARIAQARTITSINERIT NALINGINNAASUUNERPAAT TASSANIILLUTIK.

IMEQ IMERNEQARSINNAASOQ

Ulloq unnuarlu inummut ataatsimut 3 literit

Immaqa uumasuutit imissaat

NERISASSAT

Ullunut unnuanullu pingasunut nerisassat, sivirusumik asiusinnaanngitsut aammalu piareersaruminartut

NAKORSAATIT AAMMA IKIUEQQAARNEQ

Inoqutigiinnut nakorsaatit pisariaqartut

Ikiueqqaarnissamut karsi

Immaqa inunnut 40-t inorlugit ukiulinnut kiisalu naartusunut milutsitsisunullu iisartakkat jodit

EQQILUISAARNERMUT ATORTUT

Equutissiat

Assannut tunillannartuiaatit

Nangit, naleqquttat/tamponit imaluunniit allat inoqutigiinnut naleqquttut

KIASSARNEQ

Tippit, qipiit, atisat oqortut

PISARIAQARTITAT ALLAT

Assersuutigalugu oqarasuaaternut angallattakkamut powerbank imaluunniit batteriit poortat

Qaammartartoq

Batteriit

Korti akiliut (eqqaamajuk pinkode) immaqalu aningaasat aggorsimasut aamma pappialat annikitsut

Immaqa naneruutit aamma ikitsisit

IMMIKKUT PISARIAQARTITSINERIT

Inoqutigiit meerartaqarpat imaluunniit utoqqartaqarpat?

Assersuutigalugu qarsutsinernut tunngatillugu ajornartorsiorfiusumi najugaqarpat?

Assersuutigalugu qarsutsisoqarluni pisoqartillugu allatut assartorneqarnissamut periarfissaqarpat?

Ilaquttatit, sanilitit ikinngutitillu ikiorsinnaavigit imaluunniit ilaquttavit, sanilivit ikinngutivillu ikiorsinnaavaatsit?

ATTAVEQAQATIGIINNEQ

FM-radio, batteritortoq/assannik amoortagaq/seqernup qinngornerinik ingerlatilik (imaluunniit immaqa biilini radio).